

XI.1. Żłobki

XI.2. Informacje ogólne o opiece zdrowotnej

XI.3. Pomoc społeczna

XI.4. Świadczenia socjalne

XI.1. Żłobki

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi – ustawa z dnia 30 sierpnia 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej (tekst jednolity Dz.U. z 2007 r., Nr 14, poz. 89, z późn. zm.) – żłobki zaliczane są do zakładów opieki zdrowotnej (ZOZ). Nie stanowią więc – jak się często sądzi – pierwszego, nieobowiązkowego etapu edukacji dzieci. Żłobki samorządowe udzielają świadczeń zdrowotnych, które obejmują swoim zakresem działania profilaktyczne i opiekę nad dzieckiem w wieku od 4 miesięcy do 3 lat.

W 2008 roku Gmina Miejska Kraków prowadziła 22 żłobki, do których uczęszczało 1 650 dzieci (o 4,4% więcej niż w roku poprzednim). Czesne za miesięczny pobyt dziecka w żłobku – ustalane przez Radę Miasta Krakowa – w 2008 roku wyniosło 146,38 PLN i było o 24,70 PLN wyższe niż w 2007 roku. Żłobki finansowane były przez Gminę Miejską Kraków poprzez dotacje oraz przez Rady Dzielnic w ramach zadań powierzonych i priorytetowych.

Tabela XI.1. Informacje na temat żłobków w latach 2007-2008

	2007	2008	Wskaźnik zmian (2007=100)
Liczba żłobków	22	22	100
Liczba dzieci uczęszczających do żłobków ogółem	1 580	1 650	104,4
Średnia liczba dzieci w placówce	72	75	104,2
Liczba oddziałów w żłobkach	64	66	103,1
Liczba etatów	373	387	103,8
Wysokość dotacji (w PLN)	11 086 100	14 283 900	128,8
Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka ¹ (w PLN)	620	813	131,1
Wysokość chesnego (w PLN)	121,68	146,38	120,3

¹ w koszty wliczono całkowitą dotację tzn. zadania powierzone i priorytetowe dzielnic, a także środki inwestycyjne

Źródło: Biuro ds. Ochrony Zdrowia UMK

Tabela XI.2. Finansowanie żłobków przez Rady Dzielnic – zadania powierzone w latach 2007-2008

Zadania	2007	2008
Remonty	121 400	136 600
Awarie	39 200	35 115
Kontrole stanu technicznego	72 800	57 385
Ogółem	233 400	229 100

Źródło: Biuro ds. Ochrony Zdrowia UMK

Tabela XI.3. Finansowanie żłobków przez Rady Dzielnic – zadania priorytetowe w 2008 roku

Placówki oświatowo-wychowawcze	Wydatkowane środki (w PLN)
Zespół Ekonomiki Oświaty Południe (Żłobki Nr 20, 28, 31)	41 495
Zespół Ekonomiki Oświaty Wschód (Żłobki Nr 5, 12, 27)	42 692
Zespół Ekonomiki Oświaty Zachód (Żłobki Nr 1, 14, 19, 33)	53 000
Ogółem	137 187

Źródło: Biuro ds. Ochrony Zdrowia UMK

Tabela XI.4. Inwestycje – realizacja tzw. programów dostosowawczych w 2008 roku

Placówki oświatowo-wychowawcze:	Wydatkowane środki (w PLN)
Zespół Ekonomiki Oświaty Południe (Żłobki Nr 31, 32)	105 000
Zespół Ekonomiki Oświaty Wschód (Żłobki Nr 5, 6, 7, 12, 13, 22, 27)	449 000
Zespół Ekonomiki Oświaty Zachód (Żłobki Nr 1, 2, 14, 18, 19, 21, 25)	780 000
Placówki samobilansujące się (Żłobki Nr 18, 20, 24)	195 000
Ogółem	1 529 000

Źródło: Biuro ds. Ochrony Zdrowia UMK

XI.2. Informacje ogólne o opiece zdrowotnej

Ambulatoryjne usługi medyczne są wykonywane przede wszystkim przez niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej (NZOZ), indywidualne lub grupowe (specjalistyczne) praktyki lekarskie oraz poradnie przyszpitalne. Świadczenia te udzielane są na podstawie umów z Narodowym Funduszem Zdrowia (NFZ). Niezależnie od powyższych jednostek w Krakowie działa szereg prywatnych gabinetów lekarskich, głównie specjalistycznych, które nie miały w 2008 roku zawartych umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej przysługujących osobom objętym powszechnym ubezpieczeniem zdrowotnym w NFZ (tzw. kontrakty).

Wszystkie podmioty świadczące usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej w ramach umów z NFZ na terenie Krakowa zabezpieczają opiekę ambulatoryjną w godzinach nocnych i w dni świąteczne poprzez dyżury własne lub zlecone innym zakładom opieki zdrowotnej (pełna informacja na ten temat winna znajdować się w widocznym miejscu na terenie jednostki). Ponadto pod numerem Całodobowego Telefonu Informacji Medycznej (CTIM) – 012 661-22-40, finansowanego z budżetu Miasta Krakowa, pacjent może uzyskać informację, gdzie mogą być udzielone świadczenia ambulatoryjne w porze nocnej, niedziele i święta. Pod numerem CTIM można uzyskać także szereg innych informacji dotyczących m.in.: rodzajów świadczeń zdrowotnych oferowanych przez jednostki systemu zdrowotnego działające na terenie Krakowa, programów zdrowotnych i ich realizatorów, miejsc pobytu chorych zabieranych przez karetki pogotowia, aptek dyżurnych oraz placówek świadczących pomoc dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Tabela XI.5. Liczba placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w latach 2005-2008

	2005	2006	2007	2008
Liczba przychodni, ośrodków zdrowia, poradni i praktyk lekarskich ogółem, z tego:	453	453	487	466
w zakładach publicznych	30	30	61	66
w zakładach niepublicznych	361	351	356	361
prywatne praktyki lekarskie – kontrakt z NFZ	62	72	70	39

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Tabela XI.6. Liczba porad udzielonych w poradniach specjalistycznych w latach 2007-2008

Nazwa poradni	2007	2008
Chorób wewnętrznych – ogółem, w tym:	862 415	1 053 321
alergologiczna	95 997	121 903
diabetologiczna	67 397	75 647
nefrologiczna	21 528	34 675
kardiologiczna	224 853	246 386
medycyny nuklearnej	1 893	1 589
Innych specjalności zachowawczych – ogółem, w tym:	708 188	1 000 413
dermatologiczna	168 349	204 167
neurologiczna	215 469	231 582
onkologiczna	37 523	100 350
rehabilitacyjna	117 200	139 952
chorób zakaźnych	20 295	37 859
Opieki nad matką i dzieckiem – ogółem, w tym:	446 968	515 310
pediatryczna	13 616	50 864
neonatologiczna	5 552	16 634
ginekologiczno-położnicza	427 800	446 069
Zabiegowe – ogółem, w tym:	1 073 495	1 242 262
chirurgii ogólnej	215 063	213 901
chirurgii onkologicznej	1 356	28 443
urazowo-ortopedyczna	137 697	184 308
okulistyczna	348 519	372 403
otolaryngologiczna	249 394	275 629
urologiczna	70 230	100 032
Stomatologiczne – ogółem, w tym:	925 697	870 810
ortodontyczne	89 961	79 897
protetyki stomatologicznej	53 638	37 313
chirurgii stomatologicznej	74 719	58 879

Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego

Tabela XI.7. **Zatrudnienie podstawowego personelu medycznego w wybranych grupach zawodowych z wykształceniem średnim w 2008 roku**

	Zatrudnieni ogółem	Zakłady publiczne i niepubliczne ogółem ¹		Pracujący, dla których jednostka jest głównym miejscem pracy
		Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy: ogółem	w pełnym wymiarze czasu pracy	
Pielęgniarki, w tym:	5 405	4 709	4 237	4 586
o niepełnych kwalifikacjach	44	44	26	28
Położne	888	573	550	603
Technicy dentystyczni	63	56	45	52
Technicy farmaceutyczni	82	82	75	80
Technicy elektroniki medycznej	36	26	24	25
Technicy/laboranci analityki medycznej	298	270	236	276
Technicy/analitycy elektroradiologii	482	400	377	394
Technicy fizjoterapii	237	211	193	213
Technicy biomechaniki	2	2	1	2
Technicy masażysty, w tym:	104	93	70	94
niewidomi	48	44	35	45
Instruktorzy higieny	71	71	70	71
Instruktorzy terapii zajęciowej	43	35	28	37
Dietetycy (tylko z wykształceniem średnim)	179	176	168	172
Higienistki szkolne	40	30	21	31
Higienistki stomatologiczne	141	131	104	131
Asystentki stomatologiczne	134	125	59	125
Ortopedyści	23	16	11	18
Technicy ortopedzi	1	1	0	0
Opiekunki dziecięce	68	68	66	68
Ratownicy medyczni	264	165	156	159

¹ z uwagi na sposób gromadzenia danych nie ma możliwości rozdzielenia zakładów publicznych i niepublicznych

Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego

Tabela XI.8. Zatrudnienie podstawowego personelu medycznego z wykształceniem wyższym w 2008 roku

	Zatrudnieni ogółem	Zakłady publiczne i niepubliczne ogółem ¹		Pracujący, dla których jednostka jest głównym miejscem pracy
		Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy:		
		ogółem	w pełnym wymiarze czasu pracy	
Lekarze, w tym:	6 762	3 569	2 398	3 394
kobiety	3 832	2 142	1 492	2 098
Lekarze stomatolodzy, w tym:	796	574	225	507
kobiety	609	445	164	397
Farmaceuci, w tym:	104	101	87	97
kobiety	84	83	71	81
Analitycy medyczni, w tym:	214	201	187	196
kobiety	196	185	173	181
Zatrudnieni w pracowniach diagnostycznych nie wymienieni w wierszach powyżej	366	323	270	306
Pielęgniarki z wyższym wykształceniem, w tym:	1 556	1 432	1 329	1 416
mgr pielęgniarstwa	584	507	464	512
Położne z wyższym wykształceniem, w tym:	160	84	81	87
mgr położnictwa	16	4	3	3
Rehabilitanci z wyższym wykształceniem, w tym:	266	208	173	201
mgr rehabilitacji	228	186	157	180
Fizjoterapeuci z wyższym wykształceniem, w tym:	219	186	157	189
mgr fizjoterapii	208	175	149	180
Technolodzy żywności i żywienia	8	7	5	6
Psycholodzy	434	302	186	268
Logopedzi	36	20	12	18
Personel techniczny obsługujący aparaturę medyczną	49	25	20	23

¹ z uwagi na sposób gromadzenia danych nie ma możliwości rozdzielenia zakładów publicznych i niepublicznych

Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego

XI.2.1. Stacjonarna opieka zdrowotna – lecznictwo zamknięte

W 2008 roku na terenie Krakowa działało 15 publicznych i 24 niepublicznych zakładów stacjonarnej opieki zdrowotnej.

Gmina Miejska Kraków jest organem prowadzącym następujące jednostki lecznictwa zamkniętego:

- Szpital Miejski Specjalistyczny im. Gabriela Narutowicza
- Szpital Specjalistyczny im. Stefana Żeromskiego
- Zakład Opiekuńczo-Lecznicy – oddział opieki paliatywnej przy ul. Wielickiej 267

Tabela XI.9. Placówki lecznictwa zamkniętego w latach 2007-2008

	Szpitale ogólne – publiczne (w tym resortowe)		Szpital Specjalistyczny im. dr. Józefa Babińskiego		Zakłady niepubliczne (w tym psychiatryczne)		Publiczne i niepubliczne zakłady opiekuńczo- -lecznicze, hospicja	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Liczba szpitali ¹	14 (2)	14 (2)	1	1	15 (3)	13 (3)	12 ²	11 ^{2a}
Liczba łóżek ¹	5 647 (646)	5 607 (616)	821	831	439 (108)	471 (113)	898	930
Zatrudnienie: ^{3 i 4}								
lekarze	1 826 ⁴	1 904 ⁴	73	77	164 ⁴ (2)	108 ⁴ (2)	64 ⁵	55 ⁵
pielęgniarki i położne	4 119 ⁴	4 377 ⁴	301	327	265 ⁴ (8)	221 ⁴ (3)	371 ⁵	348 ⁵
Liczba pacjentów ⁶	207 440	220 256	8 460	8 602	16 685 (778)	18 430 (824)	1 867	2 129

¹ wykazano liczbę szpitali i zakładów opieki zdrowotnej z oddziałami szpitalnymi, stan na 31 grudnia danego roku

² w tym 1 zakład opiekuńczo-leczniczy o profilu psychiatrycznym i 1 oddział hospicyjny

^{2a} w tym 1 zakład opiekuńczo-leczniczy o profilu psychiatrycznym

³ pełnozatrudnieni na umowy o pracę w szpitalach jako jednostce organizacyjnej, stan na 31 grudnia danego roku

⁴ łącznie z zatrudnionymi na umowy cywilnoprawne w wymiarze nie mniejszym niż 40 godzin tygodniowo

⁵ pracujący w osobach - zatrudnieni na podstawie stosunku pracy i umowy cywilnoprawnej

⁶ bez ruchu międzyoddziałowego

Źródło: Biuro ds. Ochrony Zdrowia UMK

Tabela XI.10. Placówki lecznictwa zamkniętego – liczba łóżek ogółem oraz liczba miejsc dla noworodków i wcześniaków w 2008 roku

Nazwa i adres zakładu	Liczba łóżek	Liczba miejsc dla noworodków i wcześniaków ¹
Placówki publiczne		
Szpital Specjalistyczny im. Józefa Dietla, ul. Skarbowa 4	377	0
Szpital Specjalistyczny im. Stefana Żeromskiego, os. Na Skarpie 66	664	52
Szpital Miejski Specjalistyczny im. Gabriela Narutowicza, ul. Prądnicka 35-37	451	48
Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Ludwika Rydygiera, os. Złota Jesień 1	596	16
Krakowski Szpital Specjalistyczny im. Jana Pawła II, ul. Prądnicka 80	511	3
Wojewódzki Szpital Okulistyczny, ul. Dożynkowa 61	60	0
Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy im. św. Ludwika, ul. Strzelecka 2	125	0
Zakład Opiekuńczo-Leczniczy – Oddział Szpitalny, ul. Wielicka 265	25	0
Krakowskie Centrum Rehabilitacji, al. Modrzewiowa 22	100	0
Uniwersytecki Szpital Dziecięcy, ul. Wielicka 265	588	66
Szpital Uniwersytecki w Krakowie, ul. Kopernika 36	1 274	68
Centrum Onkologii Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie, ul. Garncarska 11	220	0
Ogółem placówki publiczne	4 991	253
Placówki resortowe		
5. Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką SP ZOZ ² , ul. Wrocławska 1-3 (jednostka MON)	432	0
Zakład Opieki Zdrowotnej MSWiA, ul. Kronikarza Galla 25	184	25
Ogółem placówki publiczne i resortowe	4 991 (+ 616)	253 (+ 25)

Szpital ogólniepubliczne		
Szpital Zakonu Bonifratrów im. św. Jana Grandego, ul. Trynitarzka 11	120	0
ZOZ ³ Centrum Medyczne „Ujastek” Sp. z o.o., ul. Ujastek 3	25	0
NZOZ ⁴ Szpital na Siemiradzkiego im. Rafała Czerwiakowskiego, ul. Siemiradzkiego 1	50	45
FEMINA Prywatne Centrum Diagnostyczno-Operacyjne Ginekologii i Położnictwa, ul. Warowna 113	10	0
Prywatna Klinika SPES Sp. z o.o., ul. Królowej Jadwigi 15	10	11
ZOZ ³ Szpital Położniczo-Ginekologiczny Ujastek Sp. z o.o., ul. Ujastek 3	79	30
NZOZ ⁴ Centrum Chirurgiczne Nowa Huta Sp. z o.o., ul. Ujastek 3	16	0
NZOZ ⁴ Medicina Sp. z o.o., ul. Rogozińskiego12	4	0
NZOZ ⁴ Ortopedyczno Medyczny Ośrodek Chirurgii Rekonstrukcyjnej Narządu Ruchu, ul. Lubicz 25/6	8	0
NZOZ ⁴ Centrum Dializ Fresenius Nephrocare II, os. Złotej Jesieni 1	36	0
Ogółem szpitale ogólniepubliczne	358	86
Szpital psychiatryczne publiczne		
Szpital Specjalistyczny im. dr. Józefa Babińskiego, ul. Babińskiego 29	881	0
Szpital psychiatryczne niepubliczne		
Ośrodek Rehabilitacyjno-Readaptacyjny DOM MONARU, ul. Suchy Jar 4	60	0
Ośrodek Lecznico-Rehabilitacyjny dla osób Uzależnionych od Środków Odurzających, ul. Suchy Jar 4a	15	0
Ośrodek Rehabilitacyjno-Readaptacyjny dla Osób Uzależnionych z Nawrotami Choroby DOM GWAN, ul. Nadbrzezie 25	38	0
Ogółem szpitale psychiatryczne niepubliczne	113	0
Publiczne i niepubliczne zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, zakłady opiekuńczo-lecznicze i hospicja		
Zakład Opiekuńczo-Lecznicy, ul. Wielicka 267	385	0
Niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej		
NZOZ ⁴ Ośrodek Opieki Hospicyjnej TPCH HOSPICIUM, ul. Fatimska 17	30	0
Zakład Usług Medyczo-Rehabilitacyjnych Zarządu Okręgowego PCK, ul. Lea 44	39	0
NZOZ ⁴ Zakład Opiekuńczo-Lecznicy „Czwórka”, os. Młodości 9	80	0
NEOMEDICA Sp. z o.o. (dawny Krowoderski ZOL ⁶), ul. Prądnicza 36	33	0
NZOZ ⁴ BONA-MED Sp. z o.o., ul. Siemaszki 17	86	0
Zakład Opiekuńczo-Lecznicy prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Felicjanek, ul. Kołtąja 7	72	0
NZOZ ⁴ DOM-MED, ul. Helclów 2	110	0
Zakład Opiekuńczo-Lecznicy „Serdeczna Troska” NZOZ ⁴ , ul. Ujastek 3	95	0
ZOZ ³ Centrum Medyczne Nowa Huta Sp. z o.o., ul. Ujastek 3 ²	43	0
Ogółem publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, publiczne i niepubliczne zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, zakłady opiekuńczo-lecznicze i hospicja	973	0

¹ na liczbę miejsc składa się liczba łóżeczek i inkubatorów

² działalność do 18 grudnia 2008 roku

³ ZOZ – Zakład Opieki Zdrowotnej

⁴ NZOZ – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej

⁵ SP ZOZ – Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej

⁶ ZOL – Zakład Opiekuńczo-Lecznicy

Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego

Tabela XI.11. Nakłady Gminy Miejskiej Kraków na inwestycje i zakupy w jednostkach opieki zdrowotnej w 2007-2008 roku (w PLN)

	2007	2008
Szpital Specjalistyczny im. Stefana Żeromskiego	6 139 089	6 949 298
Szpital Miejski Specjalistyczny im. Gabriela Narutowicza	5 931 000	9 130 105
Zakład Opiekuńczo-Lecznicy, ul. Wielicka 267	1 370 000	960 000
Uniwersytecki Szpital Dziecięcy, ul. Wielicka 265	1 050 000	0
Szpital Uniwersytecki, ul. Kopernika 36	249 845	0
Krakowskie Pogotowie Ratunkowe	600 000	222 009
Żłobki samorządowe – realizacja programów dostosowawczych	b.d.	1 200 000
Ogółem	15 339 934	18 461 412

Źródło: Biuro ds. Ochrony Zdrowia

XI.2.2. System Państwowego Ratownictwa Medycznego – Centra Powiadamiania Ratunkowego

Zgodnie z ustawą z dnia 8 września 2006 roku o Państwowym Ratownictwie Medycznym (PRM) Dz.U. z 2006 r., Nr 191, poz. 1410, z późn. zm. od dnia 1 stycznia 2007 roku organami właściwymi w zakresie wykonywania zadań Systemu, w tym planowania, organizowania oraz nadzoru są minister właściwy ds. zdrowia oraz wojewoda. Zgodnie z art. 25 tej ustawy w Małopolskim Urzędzie Wojewódzkim w Krakowie działa Centrum Powiadamiania Ratunkowego (CPR) oraz Lekarz Koordynator ratownictwa medycznego działający w ramach Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego.

Jednostkami Systemu są tzw. szpitalne oddziały ratunkowe (SOR) oraz zespoły ratownictwa medycznego (karetki), do których zalicza się również lotnicze zespoły ratownictwa medycznego. Zespoły ratownictwa medycznego działają w ramach Krakowskiego Pogotowia Ratunkowego (obszar byłych dzielnic: Śródmieście, Krowodrza i Podgórze) oraz Szpitala Specjalistycznego im. Stefana Żeromskiego w Krakowie (obszar byłej dzielnicy Nowa Huta). Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej (SP ZOZ) Lotnicze Pogotowie Ratunkowe na terenie całego kraju dysponuje 17 jednostkami, z których 1 umiejscowiona jest w Balicach i obsługuje całe województwo małopolskie (zasięg jej działania wynosi do 100 km; dysponuje 1 śmigłowcem ratowniczym). Zadania zespołów ratownictwa medycznego są finansowane z budżetu państwa.

Świadczenia opieki zdrowotnej udzielane przez szpitalne oddziały ratunkowe oraz jednostki organizacyjne szpitali wyspecjalizowane w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych niezbędnych dla ratownictwa medycznego są finansowane na zasadach i w trybie określonym w ustawie z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2004 r., Nr 210, poz. 2135, z późn. zm.), w ramach środków określonych w planie finansowym Narodowego Funduszu Zdrowia.

Szpitalne, w których przez cały 2008 rok działały szpitalne oddziały ratunkowe:

- Szpital Specjalistyczny im. Stefana Żeromskiego
- Szpital Miejski Specjalistyczny im. Gabriela Narutowicza
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Ludwika Rydygiera
- Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej MSWiA
- 5. Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką SP ZOZ
- Uniwersytecki Szpital Dziecięcy

Jednostkami współpracującymi z Systemem PRM są służby ustawowo powołane do niesienia pomocy osobom w stanie nagłego zagrożenia zdrowia, w szczególności Policja i Państwowa Straż Pożarna.

XI.2.3. Profilaktyka i promocja zdrowia

Gmina Miejska Kraków podejmuje działania ukierunkowane na przygotowanie i wdrażanie programów profilaktycznych i prozdrowotnych realizowanych w ramach Miejskiego Programu Ochrony i Promocji – Zdrowy Kraków 2007-2009.

Ogółem na realizację wszystkich zadań w ramach programu przeznaczono w 2008 roku kwotę w wysokości 3 203 894 PLN (o 21,7% więcej niż w roku ubiegłym). Były to następujące przedsięwzięcia:

- realizacja programów profilaktyki zdrowotnej (miejskie programy zdrowotne oraz tzw. autorskie programy zdrowotne) – 2 553 894 PLN
- realizacja programów profilaktycznych ze środków Dzielnic Miasta Krakowa – 442 530 PLN
- realizacja Programu Profilaktyki Astmy i Chorób Alergicznych Młodzieży Szkolnej ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (GFOŚiGW) – 150 000 PLN

W 2008 roku z programów skorzystało 41 851 osób, czyli o 8,6% więcej niż w 2007 roku, kiedy liczba ta wynosiła 38 531. Wykonanie ostateczne wszystkich programów miejskich wyniosło 90,7% w stosunku do zaplanowanej kwoty, wobec 82% w 2007 roku.

Tabela XI.12. Programy profilaktyczne realizowane przez Gminę Miejską Kraków w 2008 roku

Nazwa programu	Kwota przeznaczona (w PLN)	Liczba osób objętych badaniem	Liczba udzielonych świadczeń
Program Profilaktyki Miażdżycy, Cukrzycy Typu 2 i Nadciśnienia	550 000	8 480	13 327
Program Wczesnego Wykrywania Raka Piersi	280 000	3 331	3 331
Program Wczesnego Wykrywania Raka Szyjki Macicy	199 970	4 498	4 498
Program Wczesnego Wykrywania Raka Jelita Grubego	120 000	197	197
Program Profilaktyki Astmy i Chorób Alergicznych Młodzieży Szkolnej ¹	150 000 ¹	7 319	7 905
Program Profilaktyki Wad Postawy	99 990	2 210	2 674
Program Profilaktyki Chorób Tarczycy u Kobiet po 40 Roku Życia	100 000	1 274	2 537
Program Profilaktyki Próchnicy u Dzieci	150 000	2 212	3 486
Program Profilaktyki Raka Prostaty	100 000	655	1 589
Program Szczepień Ochronnych Przeciwno Grypie	203 934	6 632	6 632
Program Profilaktyki i Edukacji Przedporodowej – Szkoła Rodzenia	100 000	430	430
Programy Zdrowotne Autorskie	650 000	4 613	5 847
Ogółem	2 553 894	41 851	49 122

¹ program finansowany ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Źródło: Biuro ds. Ochrony Zdrowia

Tabela XI.13. Kwoty wydatkowane przez dzielnice na profilaktykę i promocję zdrowia w latach 2007-2008

Dzielnica	2007	2008
I Stare Miasto	43 019	29 000
II Grzegórzki	24 996	15 311
III Prądnik Czerwony	49 918	28 726
IV Prądnik Biały	39 954	0
V Krowodrza	61 245	38 897
VI Bronowice	24 965	59 626
VII Zwierzyniec	50 250	45 620
VIII Dębniki	33 074	26 538
IX Łagiewniki-Borek Fałęcki	8 498	13 432
X Swoszowice	6 000	6 000
XI Podgórze Duchackie	17 140	30 000
XII Bieżanów-Prokocim	29 900	26 000
XIII Podgórze	9 835	10 000
XIV Czyżyny	32 983	32 770
XV Mistrzejowice	18 486	39 989
XVI Bieżczyce	19 757	6 690
XVII Wzgórza Krzesławickie	25 961	28 940
XVIII Nowa Huta	3 000	4 992
Ogółem	498 981	442 530

Źródło: Biuro ds. Ochrony Zdrowia

Z programów realizowanych przez dzielnice skorzystały w 2008 roku 19 362 osoby (wobec 5 018 mieszkańców w 2007 roku).

XI.2.4. Profilaktyka uzależnień

Gmina Miejska Kraków podejmowała działania realizowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GPPiRPA) oraz Innych Uzależnień na 2008 rok, które obejmowały:

- dbanie o dostępność terapii dla uzależnionych w Krakowie
- zapewnianie pomocy psychoterapeutycznej osobom żyjącym z alkoholikiem – współmałżonkom, dzieciom, rodzinom
- podejmowanie działań zmierzających do sądowego zobowiązania do leczenia odwykowego – współpraca z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- prowadzenie edukacji publicznej poprzez realizację dużych kampanii społecznych, np. „Cięża bez alkoholu”, „Lokal bez papierosa”
- redukcję społecznych szkód wynikających z picia alkoholu poprzez nadzór nad działaniem Izby Wyrzeźwień

Na realizację zadań ujętych w GPPiRPA w 2008 roku wydatkowano kwotę 12 862 814 PLN, natomiast w 2007 roku była to kwota 13 193 073 PLN.

Tabela XI.14. Liczba pacjentów (z podziałem na płeć i wiek) uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz współuzależnionych, którzy podjęli terapię w specjalistycznych placówkach służby zdrowia w 2008 roku

		Wiek pacjentów				Ogółem
		< 21	22-35	36-60	> 60	
Uzależnieni od alkoholu	K ¹	7	163	557	41	768
	M ²	16	494	1 774	200	2 484
	Ogółem	23	657	2 331	241	3 252
Uzależnieni od narkotyków	K	5	24	10	0	39
	M	27	42	35	0	104
	Ogółem	32	66	45	0	143
Uzależnieni od alkoholu i narkotyków	K	8	19	23	2	52
	M	14	95	41	2	152
	Ogółem	22	114	64	4	204
Uzależnieni od nikotyny	K	9	3	11	1	24
	M	22	1	8	1	32
	Ogółem	31	4	19	2	56
Uzależnieni od gier hazardowych	K	1	2	1	0	4
	M	11	39	28	1	79
	Ogółem	12	41	29	1	83
Uzależnieni z zaburzeniami psychoorganicznymi (podwójna diagnoza)	K	0	16	26	10	52
	M	11	47	107	38	203
	Ogółem	11	63	133	48	255
Współuzależnieni (członkowie rodzin osób uzależnionych)	K	111	303	611	88	1 113
	M	82	55	76	16	229
	Ogółem	193	358	687	104	1 342
DDA (Doroste Dzieci Alkoholików)	K	43	292	47	2	384
	M	21	103	8	1	133
	Ogółem	64	395	55	3	517
Ofiary przemocy domowej	K	1	40	89	16	146
	M	2	0	2	1	5
	Ogółem	3	40	91	17	151
Sprawcy przemocy domowej (program korekcyjno-terapeutyczny)	K	0	0	0	0	0
	M	0	7	32	6	45
	Ogółem	0	7	32	6	45
Pijący ryzykownie (ale jeszcze nie uzależnieni), w tym dzieci i młodzież	K	17	12	19	3	51
	M	61	22	16	3	102
	Ogółem	78	34	35	6	153
Uzależnieni wymagający innych świadczeń leczniczych (poza terapią)	K	4	12	32	4	52
	M	1	35	267	38	341
	Ogółem	5	47	299	42	393
Współuzależnieni wymagający innych świadczeń leczniczych (poza terapią)	K	0	3	16	3	22
	M	0	0	0	0	0
	Ogółem	0	3	16	3	22
Razem	K	206	889	1 442	170	2 707
	M	268	940	2 394	307	3 909
	Ogółem	474	1 829	3 836	477	6 616

¹ K – kobiety² M – mężczyźni

Źródło: Wydział Sportu i Inicjatyw Społecznych UMK

XI.2.5. Izba Wyrzeźwień

W 2008 roku do Izby Wyrzeźwień w Krakowie doprowadzono ogółem 11 215 osób, w tym przez policję – 77,6%, a przez Straż Miejską – 20,1%. Odnotowano 2,3% odmów przyjęcia doprowadzonych. W porównaniu z rokiem ubiegłym nastąpił wzrost liczby osób doprowadzonych o 5,4%. Koszty działalności tej jednostki wyniosły ogółem 2 638 068 PLN (w tym dotacja 946 029 PLN). Na inwestycje przeznaczono 30 000 PLN. Zatrudnienie w działalności podstawowej wyniosło 27,19 etatu oraz w Punkcie Konsultacyjnym – 3,77 etatu; łącznie 30,96 etatu.

Tabela XI.15. Izba Wyrzeźwień w latach 2007-2008

	2007	2008		
Liczba osób doprowadzonych ogółem, w tym:	10 644	11 215		
przyjęcia	10 356	10 960		
odmowy	288	255		
przez policję	8 971	8 709		
przez Straż Miejską	1 673	2 251		
Koszty działalności (w PLN)	2 181 453	2 638 068		
Pobyty ogółem, w tym:	10 356	10 960		
małoletni	108	81		
kobiety	907	845		
bezdumni	2 558	2 972		
przebywający 3 i więcej razy	4 036	4 643		
cudzoziemcy	103	120		
z innych gmin na podstawie umów i porozumień	398	317		
Liczba osób przebywających w izbie ogółem, w tym:	6 323	6 296		
bezdumni	927	884		
przebywający 3 i więcej razy	731	714		
Struktura społeczno-zawodowa populacji osób przebywających w izbie według pobytów				
Bezrobotni	7 519	8 412		
Pracujący i rolnicy	1 344	1 151		
Emeryci i renciści	1 143	1 056		
Uczniowie i studenci	350	341		
Przestanki ustawy o wychowaniu w trzeźwości, które spowodowały doprowadzenie i przyjęcie do izby				
Wywołanie zgorzenia w miejscu publicznym	1 611	16%	1 013	9,2%
Zagrożenie zdrowia lub życia własnego	6 353	61%	6 661	60,8%
Zagrożenie zdrowia lub życia osób trzecich	4 103	40%	4 343	39,6%
Sytuacje najczęściej skutkujące doprowadzeniem do izby				
Leżący w miejscu publicznym	5 226	50%	5 876	53,6%
Awantura domowa	2 718	26%	2 804	25,6%
Awantura w miejscu publicznym	1 547	15%	1 799	16,4%
Pieszcy na jezdni	366	4%	77	0,7%
Inne	499	5%	404	3,7%
Badania lekarskie oraz inne świadczenia				
Wydanie opinii o stanie zdrowia przed przyjęciem i zwolnieniem	21 000		22 175	
Badanie zawartości alkoholu w organizmie	18 170		19 616	
Akcje bezpośredniego ratowania życia	0		0	
Skierowania do placówek służby zdrowia podczas pobytu	12		26	
Skierowania do placówek służby zdrowia po wyrzeźwieniu	15		35	

Pobrania krwi do badań na zlecenie policji	25	6
Zabiegi i zaopatrzenia medyczne	1 164	808
Zabiegi higieniczno-sanitarne	442	374
Informacje finansowe (w PLN)		
Wysokość opłaty za pobyt	250	250
Średni koszt pobytu	255,17	286,55
Należności przypisane według rachunków	2 589 000	2 740 000
Ściągalność należności (w %)	44	49
Faktyczne koszty działalności	1 809 687	2 184 576
Dotacje z budżetu Miasta Krakowa	612 300	946 029
Dochody własne	1 221 046	1 217 852

Źródło: Izba Wyrzeźwien w Krakowie

Ponadto przy Izbie Wyrzeźwien działa Punkt Konsultacyjny. Koszty jego działalności wyniosły w 2008 roku 257 350 PLN (w 2007 roku – 204 907 PLN) i w całości zostały pokryte ze środków budżetowych.

Tabela XI.16. Działalność Punktu Konsultacyjnego w latach 2007-2008

Zadania	2007	2008
Liczba osób korzystających z porad i informacji Punktu Konsultacyjnego, z tego:	11 175	12 055
osoby przebywające do wyrzeźwienia	6 323	6 296
osoby z zewnątrz	1 334	1 944
osoby uczestniczące w spotkaniach Grupy AA „Izba”	650	696
osoby uczestniczące w spotkaniach Rady Regionu i Intergrupy AA „Małopolska”	145	66
uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych	367	689
osoby kontaktujące się telefonicznie	2 356	2 364
Informacje o szkodliwości nadużywania alkoholu	10 249	10 843
Informacje o placówkach i grupach wsparcia	8 091	9 579
Rozmowy motywujące do podjęcia leczenia, w tym:	5 769	7 767
dla osób z zewnątrz	953	1 531
Skierowania do placówek i grup samopomocowych	5 894	6 944
Porady i informacje, w tym:	6 891	8 713
dla osób z zewnątrz	1 334	1 944
Porady i informacje dla osób uzależnionych	4 088	5 546
Porady i informacje dla osób współuzależnionych	1 037	1 030
Porady i informacje dla sprawców przemocy w rodzinie	2 699	2 784
Porady i informacje dla ofiar przemocy w rodzinie	267	219
Informacje i porady dla osób bliskich	1 304	1 186
Informacje i porady telefoniczne (telefon informacyjny Punktu Konsultacyjnego i Telefon Zaufania Alco-Tel)	2 356	2 364
Udzielone informacje o pobytach, w tym:	386	308
w związku z prowadzonym postępowaniem o orzeczenie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	148	121
gminnym komisjom rozwiązywania problemów alkoholowych	14	16
Informacje o pobytach osób małoletnich	214	162
Spotkania grupy AA „Izba”	50	51
Spotkania Rady Regionu i Intergrupy AA „Małopolska”	5	3

Źródło: Izba Wyrzeźwien w Krakowie

XI.3. Pomoc społeczna

XI.3.1. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie (MOPS) działa na podstawie Statutu przyjętego przez Radę Miasta Krakowa Uchwałą Nr LXIII/579/04 z dnia 20 października 2004 roku oraz Regulaminu Organizacyjnego zatwierdzonego Zarządzeniem Nr 1460/2005 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 9 sierpnia 2005 roku (z późn. zm.; tekst ujednolicony). Wszystkie ustawy dostępne są stronie: www.mops.krakow.pl.

W 2008 roku MOPS w Krakowie realizował przede wszystkim zadania własne i zlecone Gminy Miejskiej Kraków (GMK) z zakresu pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Jednocześnie realizowano zadania w oparciu o ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2003 r., Nr 96, poz. 873, z późn. zm.). Ponadto MOPS realizuje rządowy program Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania (w oparciu o ustawę z dnia 29 grudnia 2005 roku o ustanowieniu programu wieloletniego Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania, Dz.U. z 2005 r., Nr 267, poz. 2259, z późn. zm.). Pomoc w ramach programu może być przyznana, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 150% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Gmina Miejska Kraków zwiększyła dostępność do świadczeń w ramach programu poprzez podniesienie górnej granicy kryterium dochodowego uprawniającego do otrzymania wsparcia.

Uchwała Nr CVI/1073/06 Rady Miasta Krakowa z dnia 12 kwietnia 2006 roku w sprawie zasad ponoszenia odpłatności za świadczenia w postaci posiłków, pozwoliła na objęcie tą formą pomocy szerszego kręgu beneficjentów (mogą otrzymać pomoc w formie posiłku za odpłatnością w wysokości 25% kosztu posiłku). Na podstawie powyższej uchwały, pomoc przysługuje odpłatnie osobom i rodzinom, których dochód lub dochód na osobę w rodzinie przekracza 150%, jednocześnie nie przekracza 200% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ustawy o pomocy społecznej. W 2008 roku w sferze zainteresowania pomocy społecznej znalazło się około 5% mieszkańców Krakowa. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej objął pomocą 20 986 rodzin (łącznie 42 157 osób). Udzielono pomocy 5 578 rodzinom z dziećmi, 3 077 rodzinom niepełnym, 7 071 rodzinom emerytów i rencistów. W celu realizacji zadań (świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej) przeprowadzono 51 652 rodzinne wywiady środowiskowe i wydano 153 054 decyzje administracyjne.

Tabela XI.17. Wydatki systemu pomocy społecznej w latach 2007-2008

	2007	2008
Zadania GMK realizowane przez MOPS (w tys. PLN)		
Wydatki bieżące	119 503	129 916
Wydatki inwestycyjne	1 136	703
Ogółem	120 639	130 619
Zadania GMK realizowane przez publiczne jednostki pomocy społecznej (w tys. PLN)		
Wydatki bieżące	78 675	90 279
Wydatki inwestycyjne	3 364	4 840
Ogółem	82 039	95 119
Zadania GMK realizowane przez system pomocy społecznej (w tys. PLN)		
Wydatki bieżące	198 178	220 195
Wydatki inwestycyjne	4 501	5 543
Ogółem	202 678	225 738

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

XI.3.2. Pomoc środowiskowa i integracja społeczności lokalnej realizowana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

Głównym celem pomocy społecznej jest pomoc w przewyżnianiu trudnych sytuacji życiowych i doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia się osób i rodzin, a także ich integracja ze środowiskiem.

Tabela XI.18. Przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2007-2008

Rodzaj/Powód trudnej sytuacji życiowej	2007			2008		
	Liczba gospodarstw domowych	Odsetek wszystkich rodzin (w%)	Wskaźnik zmian (2006=100)	Liczba gospodarstw domowych	Odsetek wszystkich rodzin (w%)	Wskaźnik zmian (2007=100)
Ogółem	16 767	–	85	15 558	–	93
Bezdomność	973	5,80	81	834	5,36	86
Potrzeba ochrony macierzyństwa	371	2,21	13	534	3,43	144
Bezrobocie	5 149	30,71	94	4 113	26,44	80
Niepełnosprawność	9 125	54,42	121	9 207	59,18	101
Długotrwała lub ciężka choroba	7 366	43,93	137	8 182	52,59	111
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – rodzina niepełna	2 416	14,41	82	2 383	15,32	99
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – rodzina wielodzietna	335	2,00	70	305	1,96	91
Alkoholizm	505	3,01	71	674	4,33	133
Narkomania	92	0,55	82	114	0,73	124
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	277	1,65	124	271	1,74	98
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodziemży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze	528	3,15	88	64	0,41	12
Przemoc w rodzinie	171	1,02	65	199	1,28	116

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

Tabela XI.19. Wydatki z funduszy pomocy społecznej w 2008 roku według rodzajów/powodów trudnej sytuacji życiowej

Rodzaj/Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba gospodarstw domowych	Odsetek wszystkich rodzin (w%)	Łączna kwota udzielonej pomocy (w PLN)	Odsetek wszystkich rodzin (w%)	Średnia wartość pomocy na gospodarstwo domowe (w PLN)
Ogółem	15 558	–	56 620 051	–	3 639
Bezdomność	834	5,36	4 157 704	7,34	4 985
Potrzeba ochrony macierzyństwa	534	3,43	1 061 982	1,88	1 989
Bezrobocie	4 113	26,44	13 406 621	23,68	3 260
Niepełnosprawność	9 207	59,18	34 977 066	61,78	3 799
Długotrwała lub ciężka choroba	8 182	52,59	25 768 679	45,51	3 149
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – rodzina niepełna	2 383	15,32	7 754 864	13,70	3 254

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – rodzina wielodzietna	305	1,96	2 409 679	4,26	7 901
Alkoholizm	674	4,33	1 837 370	3,25	2 726
Narkomania	114	0,73	301 615	0,53	2 646
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	271	1,74	542 312	0,96	2 001
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze	64	0,41	2 393 545	4,23	37 399
Przemoc w rodzinie	199	1,28	1 073 644	1,90	5 395

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

XI.3.2.1. Udzielone świadczenia

Tabela XI.20. Świadczenia w ramach zadań własnych Gminy Miejskiej Kraków w latach 2007-2008

	2007		2008	
	Liczba osób	Kwota (w PLN)	Liczba osób	Kwota (w PLN)
Zasiłki okresowe	8 434	7 655 014	6 799	7 781 721
Zasiłki celowe i celowe specjalne, w tym;	12 670	12 630 865	11 234	13 901 442
zasiłki celowe i celowe specjalne w ramach programu Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania	11 429 ¹ 21 821 ²	9 525 624	19 176 ²	10 546 772
Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	2 453	7 377 736	2 694	8 098 089
Składki na ubezpieczenia emerytalno-rentowe	2	5 534	3	8 049
Posiłki w ramach programu Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania	8 824	4 511 081	7 763	4 694 588

¹ liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie

² faktyczna liczba osób, które skorzystały z pomocy

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

Zasiłki celowe w 2008 roku przyznano na:

- zakup odzieży dla 1 113 osób, na łączną kwotę 216 007 PLN
- zakup opału dla 1 040 osób, na łączną kwotę 536 981 PLN
- zakup leków dla 1 395 osób, na łączną kwotę 226 386 PLN
- opłaty mieszkaniowe (za media) dla 1 540 osób, na łączną kwotę 399 767 PLN
- opłaty czynszowe dla 484 osób, na łączną kwotę 170 108 PLN

Zasiłki celowe specjalne w 2008 roku przyznano na:

- zakup opału dla 878 osób, na łączną kwotę 358 930 PLN
- zakup leków dla 1 424 osób, na łączną kwotę 280 977 PLN
- opłaty mieszkaniowe (za media) dla 1 626 osób, na łączną kwotę 405 430 PLN
- opłaty czynszowe dla 589 osób, na łączną kwotę 186 098 PLN

Tabela XI.21. Udzielone świadczenia w ramach zadań zleconych Gminie Miejskiej Kraków w latach 2007-2008

	2007		2008	
	Liczba osób	Kwota (w PLN)	Liczba osób	Kwota (w PLN)
Zasiłki stałe	4 120	14 535 889	4 037	14 348 804
Składki na ubezpieczenia zdrowotne	3 598	1 219 973	3 554	1 220 400
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	369	1 710 590	391	1 710 195

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

XI.3.2.2. Poradnictwo specjalistyczne, rodzinne i terapia rodzin

Poradnictwo specjalistyczne realizowane jest przez pracowników MOPS dla osób i rodzin, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych. Poradnictwo specjalistyczne świadczone jest w zakresie prawnym i psychologicznym.

Tabela XI.22. Poradnictwo prawne i psychologiczne w latach 2007-2008

	2007	2008
Liczba udzielonych porad prawnych	18 982	15 358
Liczba udzielonych porad psychologicznych	4 055	3 578
Liczba osób, którym udzielono porady	5 745	6 449

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

XI.3.2.3. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki rodziców

Rodziny zastępcze

Dziecku pozbawionemu częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu. Do pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej należy się przygotować, uczestnicząc w szkoleniu organizowanym przez ośrodek adopcyjno-opiekuńczy.

Rodziny zastępcze dzielą się na:

- spokrewnione z dzieckiem
- niespokrewnione z dzieckiem
- zawodowe, niespokrewnione z dzieckiem:
 - pogotowia rodzinne – krótkoterminowe rodziny zastępcze (dziecko przebywa tutaj najdłużej do 1,5 roku; w tym czasie sąd rodzinny powinien zdecydować o jego dalszym losie, czyli powrocie do rodziny biologicznej, adopcyjnej, umieszczeniu w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej. W jednej rodzinie tego typu może przebywać maksymalnie 3 dzieci)
 - rodziny specjalistyczne – zajmują się dziećmi z problemami zdrowotnymi lub wychowawczymi, w jednej rodzinie tego typu może przebywać maksymalnie 3 dzieci
 - rodziny wielodzietne – w tych rodzinach przebywać może od 3 do 6 dzieci

Wszystkie rodziny zastępcze otrzymują pomoc pieniężną na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci, a zawodowe rodziny zastępcze otrzymują również wynagrodzenie za sprawowaną opiekę nad dzieckiem.

Tabela XI.23. Rodziny zastępcze w latach 2007-2008

	2007		2008	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	Liczba rodzin	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej
Rodziny zastępcze spokrewnione	598	716	577	692
Rodziny zastępcze niespokrewnione	66	79	71	84
Zawodowe niespokrewnione rodziny zastępcze – wielodzietne	–	–	–	–
Zawodowe niespokrewnione rodziny zastępcze – specjalistyczne	5	6	4	5
Zawodowe niespokrewnione rodziny zastępcze – o charakterze pogotowia rodzinnego	26	102	25	112
Ogółem	695	903	677	893

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

Usamodzielnianie wychowanków rodzin zastępczych i placówek

Wychowankom rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych świadczona jest pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem poprzez następujące działania:

- przygotowanie Indywidualnych Programów Usamodzielnienia
- udzielanie pomocy pieniężnej przeznaczonej na kontynuowanie nauki
- udzielanie jednorazowej pomocy pieniężnej przeznaczonej na usamodzielnienie
- udzielanie pomocy pieniężnej przeznaczonej na zagospodarowanie

Tabela XI.24. Usamodzielnienie wychowanków w latach 2007-2008

	2007	2008
Liczba wychowanków rodzin zastępczych objętych pomocą	321	308
Liczba wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych objętych pomocą	207	195
Ogółem	528	503

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

XI.3.2.4. Kluby Integracji Społecznej

Kluby Integracji Społecznej (KIS)

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie prowadzi 2 Kluby Integracji Społecznej. Od 1 października 2007 roku w oparciu o ustawę z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143) zleca prowadzenie jednego z nich. W ramach tego rodzaju pomocy dla bezrobotnych świadczone jest: poradnictwo specjalistyczne, praca socjalna i doradztwo zawodowe, grupowe formy pomocy, działania o charakterze edukacyjno-integracyjnym.

Tabela XI.25. Kluby Integracji Społecznej w latach 2007-2008

	2007	2008
Liczba placówek	2 ¹	2
Liczba uczestników	1 326 ¹	911
Liczba udzielonych porad	2 914 ¹	4 963
Liczba uczestników KIS, którzy podjęli zatrudnienie na otwartym rynku pracy	255	198

¹ Klub Integracji Społecznej, któremu MOPS zleca realizację zadania działa od 1 października 2007 roku

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

KIS działający w strukturze MOPS, oprócz w/w pomocy realizuje również działania o charakterze zatrudnieniowym, czyli:

- Prace Społecznie Użyteczne – program reintegracji społeczno-zawodowej wdrożony w 2006 roku na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2004 r, Nr 99, poz. 1001) oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 25 października 2005 roku w sprawie trybu organizowania prac społecznie użytecznych. Program skierowany jest do osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku i realizowany w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej lub organizacjach oraz instytucjach zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej. Czas pracy w ramach prac społecznie użytecznych w ciągu tygodnia nie może przekroczyć 10 godzin. Świadczenie dla osób wykonujących prace społecznie użyteczne wypłacane jest ze środków Gminy Miejskiej Kraków w kwocie 6,50 PLN za godzinę, z czego 60% świadczenia refundowane jest z Funduszu Pracy. Prace społecznie użyteczne w Krakowie są organizowane przez MOPS przy współpracy z Grodzkim Urzędem Pracy
- roboty publiczne – organizacja robót publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy została wykorzystana jako narzędzie reintegracji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych objętych pomocą społeczną. Zatrudnienie w ramach robót publicznych realizowane jest w wymiarze 0,5625 etatu przez okres 6 miesięcy. Roboty publiczne organizowane są w formach Warsztatów Reintegracji Zawodowej i Społecznej

Tabela XI.26. Liczba uczestników w projektach reintegracyjnych w latach 2007-2008

	2007	2008
Prace Społecznie Użyteczne	425	465
Roboty publiczne	51	39

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

XI.3.2.5. Pomoc osobom niepełnosprawnym

Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych

Zadania w tej dziedzinie są realizowane na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 1997 r., Nr 123, poz. 776). Środki na realizację zadań przekazywane są samorządom przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

Tabela XI.27. Koszt realizacji zadań ze środków PFRON w latach 2007-2008 (w PLN)

	2007	2008
Ogółem, w tym:	17 760 456	20 369 852
finansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej	6 311 705	6 664 585

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

Tabela XI.28. Formy pomocy dla osób niepełnosprawnych ze środków PFRON w latach 2007-2008

	2007	2008
Forma pomocy	Liczba osób korzystających	
Pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej	–	–
Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	3 780	4 520
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	2 993	2 626
Dofinansowanie likwidacji barier	1 613	2 302

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

XI.3.2.6. Pozostałe działania pomocy społecznej

Szczegółowy opis zadań realizowanych przez MOPS w zakresie bezpieczeństwa znajduje się na stronie BIP, podstronie Program Poprawy Bezpieczeństwa dla Miasta Krakowa Bezpieczny Kraków – Sprawozdania z realizacji Programu Bezpieczny Kraków: www.bip.krakow.pl/?sub_dok_id=700. W celu podniesienia efektywności pomocy środowiskowej w 2008 roku realizowano następujące przedsięwzięcia finansowane przez Unię Europejską:

Projekt „Streetwork” – skuteczny kontakt z klientem

Projekt polega na świadczeniu pracy socjalnej w przestrzeni publicznej, jaką jest ulica, przy wykorzystaniu metody *streetwork*. Beneficjentami projektu są osoby bezdomne (wycofane społecznie, funkcjonujące na marginesie społecznym) oraz młodzież w wieku 15-24 lat (zaniedbana, pozostająca poza domem, bez nadzoru). Charakterystyczną cechą dla obu tych grup jest traktowanie ulicy jako centrum życiowego, zarówno w wymiarze osobistym, jak i społecznym. W ramach projektu zostały utworzone 3 grupy streetworkerów – 2 grupy pracujące z młodzieżą oraz 1 grupa pracującą w środowisku osób bezdomnych. Na potrzeby projektu zorganizowano punkty konsultacyjne pracy terenowej metodą *streetwork*.

W 2008 roku MOPS rozpoczął realizację projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013. Projekty systemowe realizowane są w ramach Priorytetu VII Promocja integracji społecznej, który przewiduje głównie działania zmierzające do ułatwienia dostępu do rynku pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Pomoc realizowana była za pomocą dwóch projektów systemowych:

Pora Na Aktywność – Aktywizacja i Integracja Klientów MOPS w Krakowie

Program realizowany w ramach poddziałania 7.1.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej. Głównym celem projektu było przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu klientów MOPS i ich rodzin oraz ludzi młodych w wieku 15-25 lat zagrożonych marginalizacją. W projekcie uczestniczyło 711 osób, z czego 612 osób objęto działaniami w ramach kontraktów socjalnych, a 99 osób objęto Programem Aktywności Lokalnej (PAL) „Daj się poznać streetworkerom”, polegającym na streetworkingu w środowisku lokalnym.

Beneficjenci mieli możliwość skorzystania z następujących narzędzi wsparcia:

- uczestnictwo w zajęciach organizowanych przez Klubu Integracji Społecznej – 257 osób
- porada doradcy zawodowego – 89 osób
- kursy podnoszące kwalifikacje istotne na rynku pracy oraz kursy zawodowe – 79 osób
- pomoc asystenta rodzinnego – 53 rodziny objęte wsparciem
- poradnictwo prawne – 8 osób
- poradnictwo psychologiczne – 19 osób
- porada brokera edukacyjnego – 5 osób
- uczestnictwo w kilkudniowych wyjazdach integracyjnych, w ramach których przeprowadzono zajęcia mające na celu podniesienie kompetencji życiowych i społecznych, prowadzona była terapia rodzinna i terapia uzależnień – 321 osób dorosłych oraz 145 dzieci

Działaniami PAL były objęte osoby młode – w wieku 15-25 lat, zagrożone wykluczeniem społecznym i zawodowym, zaspokajające swoje potrzeby społeczne, emocjonalne i indywidualne na ulicach siedmiu osiedli Krakowa. Uczestnicy PAL mieli możliwość skorzystania z takich form wsparcia, jak:

- porady doradcy zawodowego – 27 osób
- warsztaty umożliwiające nabycie nowych kompetencji i umiejętności zawodowych – 27 osób
- warsztaty umożliwiające nabycie nowych kompetencji społecznych – 101 osób
- kursy zawodowe – 25 osób
- skierowania na badania specjalistyczne – 25 osób
- trening kompetencji i umiejętności społecznych – 305 osób

Aktywni Społecznie, Przedsiębiorczy w Zawodzie

Program realizowany w ramach poddziałania 7.1.2 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy. Głównym celem projektu było poszerzenie oferty instrumentów aktywizujących grupę osób niepełnosprawnych i usamodzielniających się wychowanków, w tym upowszechnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego i specjalistycznej informacji. W projekcie uczestniczyły 1 004 osoby, z czego 47 osób objęto działaniami w ramach Indywidualnych Programów Usamodzielniania, a 957 osób objęto Programem Aktywności Lokalnej – program wsparcia na rzecz aktywizacji osób niepełnosprawnych.

W ramach Indywidualnych Programów Usamodzielniania, wychowankowie skorzystali z następujących form wsparcia:

- pomoc na zagospodarowanie – 32 osoby
- poradnictwo prawne – 21 osób
- porada brokera edukacyjnego – 19 osób
- zajęcia podnoszące kompetencje zawodowe – 21 osób
- terapia rodzinna – 2 osoby

Poznaj Możliwości, Pomóż Sobie

W ramach programu wsparcia na rzecz aktywizacji osób niepełnosprawnych prowadzono działania na rzecz osób niepełnosprawnych, nieaktywnych zawodowo, w wieku aktywności zawodowej, korzystających z pomocy społecznej, zamieszkałych na terenie Gminy Miejskiej Kraków. Beneficjenci zostali objęci następującymi działaniami:

- wprowadzono nową usługę asystenta osoby niepełnosprawnej, z której skorzystało 321 osób
- przeprowadzono zajęcia aktywizacji zawodowej w warsztatach terapii zajęciowej dla 522 osób
- uruchomiono 10 punktów informacji o prawach i uprawnieniach służących przywróceniu samodzielności życiowej i powrotowi na rynek pracy. W okresie od czerwca do grudnia 2008 roku z pomocy punktów informacji skorzystało 537 osób niepełnosprawnych
- podniesiono dostępność do poradnictwa specjalistycznego realizowanego w formie indywidualnej w istniejących już 8 punktach poradnictwa MOPS – w poszerzonym czasie ułatwiającym dostęp do usługi (od 8.00 do 18.00, w tym w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych). W okresie od czerwca do grudnia 2008 roku z poradnictwa specjalistycznego prawnego, psychologicznego oraz usług brokera edukacyjnego skorzystało łącznie 341 osób
- prowadzono poradnictwo oraz wsparcie indywidualne i grupowe w zakresie podniesienia kompetencji życiowych, w tym terapię indywidualną, grupową i rodzinną dla osób niepełnosprawnych i ich otoczenia, a także dla usamodzielniających się wychowanków i ich otoczenia, w tym młodzieży przebywającej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Działania realizowane były w ośrodku poradnictwa i terapii – z terapii indywidualnej i grupowej skorzystało 56 beneficjentów wraz z rodzinami

Tabela XI.29. Projekty finansowane przez Unię Europejską w 2008 roku

Nazwa projektu	Koszt realizacji projektu (w PLN)
„Streetwork” – Skuteczny Kontakt z Klientem ¹	171 277
Pora na Aktywność – Aktywizacja i Integracja Klientów MOPS w Krakowie	1 894 446
Aktywni Społecznie, Przedsiębiorczy w Zawodzie	1 663 444
Ogółem	3 729 167

¹ projekt realizowany do marca 2008 roku

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

XI.3.2.7. Praca socjalna, projekty socjalne, aktywizacja i organizowanie społeczności lokalnych

Praca socjalna to wszelkie działania pracowników pomocy społecznej ukierunkowane na pomoc we wzmocnieniu oraz odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Pracownik socjalny podejmując współpracę z rodziną diagnozuje jej sytuację oraz określa plan pomocy na jej rzecz. Działania podejmowane w tym zakresie są bardzo zróżnicowane i dostosowane do indywidualnej sytuacji. W ramach pracy socjalnej pracownicy socjalni współpracują z pedagogami szkolnymi, kuratorami sądowymi, strażą miejską, policją, służbą zdrowia oraz innymi podmiotami. W 2008 roku 20 913 rodziny objęto pracą socjalną (w roku poprzednim – 19 853).

Projekt socjalny to przedsięwzięcie skierowane do osób z konkretnego środowiska lub członków danej społeczności, którego celem jest doprowadzenie do zmiany w pożądanym kierunku pewnej sytuacji postrzeganej jako problemowej. Działania realizowane w projekcie socjalnym mają zazwyczaj na celu aktywizację społeczną i rozwiązywanie problemów występujących w środowisku lub dotyczących członków danej społeczności. Projekt socjalny służy także koordynacji działań instytucji i organizacji w przedsięwzięciach istotnych dla zaspokajania potrzeb środowiska lub członków danej społeczności. W 2008 roku realizowano 84 projekty, w których uczestniczyło 8 346 osób (2007 rok: 107 projektów i 9 017 uczestników).

XI.3.3. Pomoc instytucjonalna realizowana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

XI.3.3.1. Domy Pomocy Społecznej (DPS)

DPS zapewniają całodobową opiekę oraz zaspokajają niezbędne potrzeby bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu. Organizacja domu pomocy społecznej, zakres i poziom usług świadczonych przez placówkę ma uwzględniać wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności. Domy pomocy społecznej w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone, dzielą się na domy dla osób w podeszłym wieku, osób przewlekle somatycznie chorych, osób przewlekle psychicznie chorych, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie i osób niepełnosprawnych fizycznie.

Tabela XI.30. Domy Pomocy Społecznej w latach 2007-2008

	2007			2008		
	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba osób, które skorzystały z placówki	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba osób, które skorzystały z placówki
DPS dla osób w podeszłym wieku	3	247	271	3	239	277
DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych	6	920	1 110	7	901	1 097
DPS dla osób przewlekle psychicznie chorych	5	632	695	4	595	678
DPS dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	3	196	200	2	200	203
DPS dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	2	127	132	2	125	133
Ogółem	19	2 122	2 408	18	2 060	2 388

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

Rodzinny dom pomocy

W przypadku braku możliwości zapewnienia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, osoba wymagająca z powodu wieku pomocy innych osób może korzystać z usług opiekuńczych i bytowych w formie rodzinnego domu pomocy. Rodzinny dom pomocy stanowi formę usług opiekuńczych i bytowych świadczonych całodobowo przez osobę w jej miejscu zamieszkania (dla nie mniej niż trzech i nie więcej niż ośmiu osób wymagających z powodu wieku wsparcia w tej formie). W 2008 roku w Krakowie istniała 1 placówka z 4 miejscami (korzystały z niej 4 osoby).

XI.3.3.2. Ośrodki wsparcia

Ośrodki Wsparcia dla Osób Starszych

W placówkach tego rodzaju udziela się pomocy seniorom, którzy nie wymagają opieki całodobowej, ale ze względu na swoje problemy potrzebują asysty w codziennym funkcjonowaniu. Placówki oferują opiekę w ciągu dnia, w tym posiłki, rehabilitację, zajęcia kulturalno-oświatowe, terapię zajęciową grupową i indywidualną dla podtrzymywania kondycji psychofizycznej, psychoterapię i wspólnie z innymi osobami starszymi spędzanie wolnego czasu. Wszystkie zajęcia odbywają się pod opieką doświadczonych specjalistów – pracowników socjalnych, terapeutów zajęciowych, fizykoterapeutów.

Środowiskowe Domy Samopomocy

Placówki pobytu dziennego wspierające osoby chorujące psychicznie, z niepełnosprawnością intelektualną, z autyzmem, a także osoby z chorobą Alzheimera. Pomoc świadczona w tych ośrodkach ma na celu utrzymanie osoby w miejscu zamieszkania i przeciwdziałanie instytucjonalizacji, tj. umieszczaniu osoby z zaburzeniami psychicznymi w placówce całodobowej opieki.

Tabela XI.31. Ośrodki wsparcia w latach 2007-2008

	2007			2008		
	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba osób, które skorzystały z placówki	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba osób, które skorzystały z placówki
Ośrodki Wsparcia dla Osób Starszych	3	640	1 410	4	670	1 249
Środowiskowe Domy Samopomocy	12	366	490	12	381	512
Ogółem	15	1 006	1 900	16	1 051	1 761

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

XI.3.3.3. Poradnictwo rodzinne i terapia rodzin

Poradnictwo rodzinne i terapia rodzin realizowane są na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez organizacje pozarządowe. Placówki oferują pomoc dla rodzin w formie terapii rodzinnej, indywidualnej, grupowej, poradnictwo rodzinne i psychologiczne oraz diagnozę psychologiczną na potrzeby planu pomocy.

Tabela XI.32. Poradnictwo rodzinne i terapia rodzin w latach 2007-2008

	2007	2008
Liczba spotkań terapeutycznych	5 690	6 375
Liczba udzielonych porad specjalistycznych	2 048	1 887
Liczba rodzin objętych pomocą ośrodków	1 044	1 202
Liczba ośrodków	3	3

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

XI.3.3.4. Interwencja kryzysowa

Zadanie interwencji kryzysowej realizowane jest poprzez dotowanie Ośrodka dla Osób Dotkniętych Przemocą oraz sprawowanie nadzoru nad Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej.

Ośrodek dla Osób Dotkniętych Przemocą

Placówka zapewnia zarówno schronienie dla osób doświadczających przemocy, jak i specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, prawne, pedagogiczne, rodzinne, pracę socjalną. Osoby znajdujące się w potrzebie mogą być przyjmowane interwencyjnie przez 24 h na dobę.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Ośrodek zapewnia kompleksową pomoc psychologiczną dla osób i rodzin w sytuacji kryzysu psychicznego poprzez prowadzenie interwencji kryzysowych w siedzibie Ośrodka oraz w miejscu pobytu, prowadzenie interwencji telefonicznych, psychoterapię indywidualną i rodzinną w sytuacjach skrajnie urazowych, poradnictwo prawne i pracę socjalną. Ośrodek zajmuje się animowaniem i prowadzeniem grup samopomocowych i grup wsparcia. Celem interdyscyplinarnych działań podejmowanych przez specjalistów Ośrodka jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie. Placówka udostępnia w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa miejsca całodobowego pobytu w hostelach Ośrodka.

Tabela XI.33. Interwencja kryzysowa w latach 2007-2008

	2007			2008		
	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba osób, które skorzystały z placówki	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba osób, które skorzystały z placówki
Ośrodek dla Osób Dotkniętych Przemocą	1	60	194	1	60	152
Ośrodek Interwencji Kryzysowej	1	23	3 917 ¹	1	23	3 914 ¹
Ogółem	2	83	4 111	2	83	4 066

¹ osoby korzystające ze schronienia i pozostałych form pomocy

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

XI.3.3.5. Placówki opiekuńczo-wychowawcze

Placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego

Placówki tego typu zapewniają opiekę dziecku pozbawionemu właściwej lub wystarczającej opieki rodziców. Placówka zaspokaja niezbędne potrzeby dziecka: bytowe, rozwojowe, emocjonalne, społeczne i religijne. Proponując i ukazując właściwe postawy i wartości, których niejednokrotnie brakuje w rodzinie biologicznej dziecka, placówka zapobiega powielaniu negatywnych wzorców i tworzeniu pokoleniowej patologii. Zadaniem placówek jest nie tylko bezpośrednia praca z dzieckiem, ale również praca z rodzinami wychowanków. Dzieci uczestniczą w zajęciach edukacyjnych, specjalistycznych i rekreacyjnych, mają również zapewniony posiłek. Zgodnie z obowiązującymi przepisami placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego dzielą się na: opiekuńcze, (funkcjonują minimum 4 godziny dziennie) i specjalistyczne, (funkcjonują od 5 do 9 godzin dziennie oraz prowadzą dodatkowo co najmniej jedną z następujących form pracy: zajęcia socjoterapeutyczne, oddziaływania terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne). Placówki funkcjonują przez cały rok, we wszystkie dni robocze.

Tabela XI.34. Placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego w latach 2007-2008

	2007			2008		
	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba osób, które skorzystały z placówki	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba osób, które skorzystały z placówki
Opiekuńcze	20	720	1 413	21	745	1 473
Specjalistyczne	12	1 167	2 121	14	1 372	2 325
Ogółem	32	1 887	3 534	35	2 117	3 798

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

Placówki opiekuńczo-wychowawcze całodobowe

Kiedy nie ma możliwości umieszczenia dziecka pozbawionego częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej w rodzinie zastępczej, może być ono umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub rodzinnego:

- socjalizacyjne placówki opiekuńczo-wychowawcze – zapewniają dzieciom całodobową, ciągłą lub okresową, opiekę i wychowanie oraz zaspokajają niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewniają korzystanie z przysługujących na podstawie odrębnych przepisów świadczeń zdrowotnych i kształcenia. Całodobowy pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej może być realizowany w grupach usamodzielniających, stanowiących formę organizacyjną placówki przeznaczoną dla starszych dzieci
- interwencyjne placówki opiekuńczo-wychowawcze – zapewniają dzieciom opiekę do chwili wydania przez sąd postanowienia o umieszczeniu dziecka w placówce, rodzinie zastępczej, adopcyjnej lub powrocie do rodziców biologicznych. Maksymalny czas przebywania dziecka w placówce interwencyjnej wynosi 6 miesięcy

- rodzinne placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniają dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki rodziców całodobową opiekę i wychowanie w warunkach zbliżonych do domu rodzinnego. Placówka rodzinna tworzy jedną, wielodzietną rodzinę dla dzieci, wychowuje dzieci w różnym wieku, umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu, a także zapewnia dzieciom kształcenie i wyrównywanie opóźnień deficytowych. Placówka rodzinna przeznaczona jest dla 4 do 8 dzieci. W szczególnych przypadkach liczba ta może być zmniejszona lub zwiększona
- placówki wielofunkcyjne zapewniają dziecku dzienną i całodobową opiekę oraz wychowanie, realizują zadania przewidziane dla placówki wsparcia dziennego, placówki interwencyjnej i placówki socjalizacyjnej, a także łączą dzienne i całodobowe działania terapeutyczne, interwencyjne i socjalizacyjne

Tabela XI.35. Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze w latach 2007-2008

	2007			2008		
	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba osób, które skorzystały z placówki	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba osób, które skorzystały z placówki
Rodzinne placówki opiekuńczo-wychowawcze	9	67	72	10	77	78
Interwencyjne placówki opiekuńczo-wychowawcze	2	48	291	2	44	253
Socjalizacyjne placówki opiekuńczo-wychowawcze	9	294	398	9	288	365
Wielofunkcyjne placówki opiekuńczo-wychowawcze	1	55	120	1	55	115
Socjalizacyjne placówki opiekuńczo-wychowawcze – grupy usamodzielnień	5	142	156	5	120	139
Ogółem	26	606	1 037	27	584	950

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

XI.3.3.6. Ośrodki adopcyjno-opiekuńcze

Ośrodki adopcyjno-opiekuńcze realizują zadania na rzecz rodzin, tj: poradnictwo, wsparcie dla rodzin adopcyjnych i zastępczych, szkolenia i kwalifikowanie kandydatów na rodziny zastępcze i adopcyjne.

Tabela XI.36. Ośrodki adopcyjno-opiekuńcze w latach 2007-2008

	2007	2008
Liczba placówek	4	4
Liczba osób korzystających	4 172	4 054

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

XI.3.3.7. Ośrodki wsparcia dla osób bezdomnych

Ośrodki wsparcia dla osób bezdomnych zapewniają schronienie, wsparcie oraz specjalistyczne poradnictwo kobietom (również z dziećmi) i mężczyznom pozbawionym miejsca zamieszkania, którzy nie znajdują oparcia w środowisku. W placówce ma miejsce praca prowadząca do usamodzielnienia osób bezdomnych. W schroniskach można skorzystać z opieki pielęgniarzkiej, pomocy terapeuty i psychologa.

Tabela XI.37. Ośrodki wsparcia dla bezdomnych w latach 2007-2008

	2007			2008		
	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba osób, które skorzystały z placówki	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba osób, które skorzystały z placówki
Noclegownie dla mężczyzn	1	178	416	1	178	402
Schroniska dla kobiet	2	98	180	2	98	165
Ogółem	3	276	596	3	276	567

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

XI.3.3.8. Mieszkania chronione

Mieszkania chronione mają za zadanie wykształcenie w osobach w nich przebywających umiejętności samodzielnego życia społecznego i zawodowego. Wsparcie w wykonywaniu codziennych obowiązków połączone z treningiem umiejętności społecznych może pozwolić tym osobom na częściowe lub całkowite usamodzielnienie. Mieszkanie chronione jest alternatywą dla instytucjonalnych form pomocy – przeznaczoną dla osób, które ze względu na szczególną sytuację życiową potrzebują wsparcia w codziennym życiu.

Tabela XI.38. Mieszkania chronione w latach 2007-2008

	2007			2008		
	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba osób, które skorzystały z placówki	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba osób, które skorzystały z placówki
Mieszkania chronione dla osób psychicznie chorych	5	23	32	5	23	27
Mieszkania chronione dla osób bezdomnych	1	8	8	2	10	9
Mieszkania chronione dla usamodzielnionych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych	2	10	5	3	19	8
Ogółem	8	41	45	10	52	44

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

XI.3.3.9. Warsztaty terapii zajęciowej

Warsztaty terapii zajęciowej są wyodrębnionymi organizacyjnie i finansowo placówkami, stwarzającymi osobom niepełnosprawnym, niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Powyższe cele osiągane są poprzez przygotowywanie osób niepełnosprawnych do życia w środowisku społecznym. Następuje to przez rozwój umiejętności planowania i komunikowania się, dokonywania wyborów, decydowania o swoich sprawach oraz innych umiejętności niezbędnych w samodzielnym życiu, a także poprawę kondycji psychicznej, naukę wykonywania czynności koniecznych do codziennego funkcjonowania, w szczególności w zakresie pełnienia ról społecznych, w tym zawodowych. Warsztaty są finansowane głównie ze środków PFRON.

Tabela XI.39. Warsztaty terapii zajęciowej w latach 2007-2008

	2007	2008
Liczba placówek	13	14
Liczba miejsc	477	507

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

XI.4. Świadczenia socjalne

Obok działań MOPS, zadania Gminy Miejskiej Kraków w zakresie pomocy społecznej realizuje Wydział Świadczeń Socjalnych UMK m.in. poprzez: wypłatę świadczeń rodzinnych, świadczeń zdrowotnych finansowanych z Narodowego Funduszu Zdrowia i szeroko pojętą opiekę nad osobami niepełnosprawnymi, w tym wydawanie kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych, uprawniających do niestosowania się do niektórych znaków drogowych (w 2008 roku wydano 3 533 takie karty). Odnotowuje się znaczny wzrost wydawanych kart parkingowych, co wynika ze zwiększonej liczby orzeczeń o niepełnosprawności osób zamieszkałych na terenie Gminy. Od 1 września 2006 roku Gmina Miejska Kraków przejęła realizację wszystkich zadań w zakresie świadczeń rodzinnych. Więcej informacji o zadaniach realizowanych przez Wydział Świadczeń Socjalnych UMK znajduje się na stronie: www.bip.krakow.pl/?dok_id=743

XI.4.1. Świadczenia rodzinne

Tabela XI.40. Liczba świadczeń rodzinnych w latach 2007-2008

Rodzaje świadczeń rodzinnych	2007	2008	Wskaźnik zmian (2007=100)
Zasiłek rodzinny	427 697	357 799	84
Dodatki do zasiłku rodzinnego, w tym z powodu:	151 825	130 020	86
urodzenia dziecka	2 338	2 097	90
opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	24 814	22 745	92
samotnego wychowywania dziecka	24 454	22 367	91
kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	25 098	21 811	87
rozpoczęcia roku szkolnego	24 014	17 411	73
podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania	1 216	968	80
wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	49 891	42 621	85
Ogółem zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	579 522	487 819	84
Świadczenia pielęgnacyjne	6 719	6 352	95
Zasiłki pielęgnacyjne	122 047	127 618	105
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, finansowana z budżetu Gminy	6 897	8 292	120
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, finansowana z budżetu państwa	7 424	8 454	114

Źródło: Wydział Świadczeń Socjalnych UMK

Tabela XI.41. Liczba świadczeniobiorców w latach 2007-2008

	2007	2008	Wskaźnik zmian (2007=100)
Świadczeniobiorcy ogółem, z tego:	42 839	43 742	102
pobierający świadczenia rodzinne	39 703	38 293	96
pobierający zaliczkę alimentacyjną	3 136	2 731	87
pobierający świadczenia z funduszu alimentacyjnego ¹	–	2 718	–

¹ świadczenie wprowadzone od 1 października 2008 roku, zamiast zaliczki alimentacyjnej

Źródło: Wydział Świadczeń Socjalnych UMK

W 2008 roku nastąpił nieznaczny wzrost liczby świadczeniobiorców. Wzrost liczby beneficjentów nastąpił głównie w wyniku przywrócenia świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Pomimo wzrostu ogólnej liczby świadczeniobiorców w 2008 roku spadła kwota wypłacanych świadczeń – z 97 830 557 PLN do 94 128 608 PLN, tj. o 3,8%.

Tabela XI.42. Wydatki na świadczenia rodzinne, zaliczkę alimentacyjną oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego w latach 2007-2008 (w PLN)

Rodzaj świadczenia	2007	2008
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	50 647 892	43 367 641
Świadczenia pielęgnacyjne	2 804 830	2 655 996
Zasiłki pielęgnacyjne	18 671 473	19 525 151
Zaliczka alimentacyjna	11 385 362	8 252 501
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, finansowana z budżetu państwa	7 424 000	8 454 000
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, finansowana z budżetu Gminy	6 897 000	8 292 000
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	–	3 581 319
Ogółem	97 830 557	94 128 608

Źródło: Wydział Świadczeń Socjalnych UMK

XI.4.2. Pomoc osobom starszym

Tabela XI.43. Liczba wydanych decyzji – skierowań do zakładów opiekuńczo-leczniczych (ZOL) w latach 2007-2008

	2007	2008
ZOL, ul. Wielicka 267	812	830
NZOL ¹ Czwórka, os. Młodości 9	220	365
NZOL ¹ Zgromadzenie Sióstr Felicjanek, ul. Kołłątaja 7	61	63
Zakład Usług Medyczno-Rehabilitacyjnych (ZUMR) Zarządu Okręgowego PCK, os. Złotej Jesieni 1	102	59
NZOL ¹ Viva-Med, ul. Siemaszki 17	0	–
NZOZ ² DOM-MED, ul. Helclów 2	152	241
ZOL „Neomedica”, ul. Prądnicza 36	–	0
NZOZ ² „Pasternik” Modlniczka, os. Krakowskie Przedmieście 28	–	0
NZOZ ² ZOL „Serdeczna Troska”, ul. Ujastek 3	–	0
Ogółem	1 347	1 558

¹ NZOL – Niepubliczny Zakład Opiekuńczo-Leczniczy

² NZOZ – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej

Źródło: Wydział Świadczeń Socjalnych UMK

W 2008 roku nastąpił wzrost liczby wydanych decyzji kierujących do zakładów opiekuńczo-leczniczych.

XI.4.3. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Krakowie został powołany przez Prezydenta Miasta Krakowa Zarządzeniem Nr 339/2003 z dnia 14 marca 2003 roku. Realizuje zadania określone w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2008 r., Nr 14, poz. 92) oraz w aktach wykonawczych, tj. rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 roku w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2003 r., Nr 139, poz. 1328) oraz w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 roku w sprawie kryteriów oceny niepeł-

nosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz.U. z 2002 r., Nr 17, poz. 162). Zespół wydaje:

- orzeczenia o niepełnosprawności dla osób przed ukończeniem 16 roku życia
- orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób po ukończeniu 16 roku życia
- legitymacje osoby niepełnosprawnej

Zadanie dotyczące orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności jest zadaniem zleconym przez administrację rządową do realizacji przez powiat i finansowane jest w kwocie 825 000 PLN z dotacji celowej Wojewody Małopolskiego. W 2008 roku Zespół rozpatrzył 21 870 spraw.

Tabela.XI.44. Liczba wydanych orzeczeń oraz legitymacji w latach 2007-2008

Rodzaj dokumentu	2007	2008
Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności	9 225	9 442
Orzeczenie o niepełnosprawności	970	984
Legitymacje osoby niepełnosprawnej ogółem, z tego:	10 416	11 444
osoby do 16 roku życia	477	489
osoby po ukończeniu 16 roku życia	9 939	10 955

Źródło: Wydział Świadczeń Socjalnych UMK

We wnioskach o wydanie orzeczenia dominowały następujące kwestie:

- korzystanie z ulg i uprawnień
- odpowiednie zatrudnienie
- świadczenia pieniężne z pomocy społecznej
- zasiłek pielęgnacyjny

Najmniej wniosków składano w celu uzyskania wskazań uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej i szkoleniach.

W Krakowie zdecydowanie przeważają orzeczenia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Na drugim miejscu znajdują się orzeczenia o lekkim stopniu niepełnosprawności, a na trzecim miejscu – orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Najczęstszymi przyczynami niepełnosprawności ustalonej przez Zespół w Krakowie były:

- schorzenia narządu ruchu
- choroby psychiczne
- choroby układu oddechowego i krążenia
- choroby neurologiczne (z wyłączeniem epilepsji)

Struktura przyczyn niepełnosprawności w orzeczeniach o niepełnosprawności osób przed ukończeniem 16 roku życia różni się od struktury przyczyn w orzeczeniach o stopniu niepełnosprawności osób starszych.

Najczęstszymi przyczynami niepełnosprawności w tej grupie wiekowej były:

- choroby układu oddechowego i krążenia
- choroby psychiczne
- epilepsja
- inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego

XI.4.4. Opieka nad repatriantami

W ramach zadania „Opieka nad repatriantami” Rada Miasta Krakowa co roku podejmuje uchwały o zaproszeniu do osiedlenia się na stałe na terenie miasta rodzin polskich z Kazachstanu i innych terenów byłego Związku Radzieckiego. Przejmując opiekę nad przyjeżdżającymi osobami i rodzinami Wydział Świadczeń Socjalnych UMK stara się stworzyć warunki sprzyjające adaptacji w nowym środowisku. Pomoc tego rodzaju obejmuje: pokrycie kosztów związanych z osiedleniem się na terenie gminy zaproszonych repatriantów,

opłaty związane z tłumaczeniem obcych i uzyskaniem polskich dokumentów, opłaty skarbowe i urzędowe, uzyskanie i wyposażenie mieszkania, zabezpieczenie opieki medycznej do czasu ubezpieczenia itp. W 2008 roku z tej pomocy skorzystały 2 rodziny – 10 osób. Z budżetu Gminy wydano na ten cel 127 249 PLN.

Ponadto realizowane są zadania wynikające z ustawy o repatriacji (tekst jednolity Dz.U. z 2004 r., Nr 53, poz. 532), zgodnie z którą pomocą finansową mogą być objęci wszyscy repatrianci osiedleni na terenie gminy (w tym także osoby nie zaproszone przez Radę Miasta Krakowa). Wydatki na te zadania refundowane są z budżetu państwa. W 2008 roku na zagospodarowanie wydatkowano 95 617 PLN. Na aktywizację zawodową nie było wydatków.

XI.4.5. Dodatkowe zadania Wydziału Świadczeń Socjalnych UMK

W 2008 roku były to:

- pomoc finansowa rodzinie pięcioraczków urodzonych w Krakowie i zamieszkałych w Kielcach (Uchwała RMK XLIV/547/08 z 28 maja 2008 roku) – w wysokości 10 000 PLN
- rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych – dofinansowanie kosztów rehabilitacji uczestników warsztatów rehabilitacji zawodowej działających na terenie Gminy, prowadzonych przez Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej – na zasadzie porozumienia pomiędzy Gminą a Samorządem Województwa Małopolskiego, w kwocie 111 783 PLN (zadanie realizowane przez MOPS)

Podsumowanie

W 2008 roku:

- Wzrosła liczba dzieci uczęszczających do żłobków – o 4,4%
- Wzrosła liczba porad w poradniach specjalistycznych o 16,5%, przy równoczesnym wzroście liczby pacjentów w placówkach lecznictwa zamkniętego
- Wzrosła liczba niepublicznych zakładów opieki ambulatoryjnej, spadła natomiast liczba prywatnych praktyk lekarskich, które podpisały kontrakt z NFZ
- Nastąpił znaczny wzrost liczby mieszkańców korzystających z programów profilaktyki zdrowia – o 8,6%
- Spadła liczba gospodarstw domowych pobierających świadczenia rodzinne i zaliczkę alimentacyjną, jednak kwota wypłaconych świadczeń wzrosła